

УДК 378.147=811.1(075.8)/(048)

Тараненко Л. І.,
доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови,
Київський технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
larysataranenko@gmail.com

РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ «НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ І ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ» (АВТОР – Н. В. МАЙЄР)

У публікації представлено рецензію на навчально-методичний посібник Наталії Василівни Майєр для самостійної роботи студентів магістратури «Навчальні матеріали і засоби формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності». Проаналізовано зміст кожного розділу рецензованої праці, акцентовано доцільність його використання в процесі вивчення спеціальних вибіркових дисциплін для професійно-методичної підготовки студентів магістратури, які здобувають кваліфікацію викладача іноземних мов і культур.

Ключові слова: викладач іноземних мов і культур; засоби навчання іноземних мов і культур; методична діяльність; навчальні матеріали; самостійна робота; студент магістратури.

Тараненко Л. І.,
доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри теорії, практики і перекладу англійського мови,
Київський технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
larysataranenko@gmail.com

РЕЦЕНЗИЯ НА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ МАГИСТРАТУРЫ «УЧЕБНЫЕ МАТЕРИАЛЫ И СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ» (АВТОР – Н. В. МАЙЄР)

В публикации представлена рецензия на учебно-методическое пособие Натальи Васильевны Майер для самостоятельной работы студентов магистратуры «Учебные материалы и средства формирования профессионально ориентированной межкультурной иноязычной коммуникативной компетентности». Проанализировано содержание каждого раздела рецензированной работы, акцентирована целесообразность его использования в процессе изучения специальных дисциплин по выбору для профессионально-методической подготовки студентов магистратуры, которые получают квалификацию преподавателя иностранных языков и культур.

Ключевые слова: преподаватель иностранных языков и культур; средства обучения иностранным языкам и культурам; методическая деятельность; учебные материалы; самостоятельная работа; студент магистратуры.

Taranenko, Larysa,
Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Theory, Practice and Translation of the
English Language,
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute»,
larysataranenko@gmail.com

THE REVIEW OF THE MASTER STUDENTS' SELF-STUDY TUTORIAL BY NATALIA MAIER "UNIVERSITY TEACHER TRAINING MATERIALS AND TOOLS OF PROFESSIONAL INTERCULTURAL FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION"

The publication presents the review of the self-study tutorial for master students written by Natalia Maiier in terms of the master's programme "University teacher training materials and tools of professional intercultural foreign language communicative competence formation". The content of each tutorial section is being analyzed. The expediency of its use in teaching special elective professional disciplines to master students majoring in foreign language and culture teaching methodology is being emphasised.

Key words: foreign language and culture university teacher; tools of teaching foreign languages and cultures; methodological performance; teacher training materials; self-study work; master student.

За вимог, які висувуються суспільством до сучасного викладача іноземних мов і культур, професійно-методична підготовка студентів магістратури повинна бути спрямована на формування здатності майбутніх фахівців реалізовувати різні види професійно-методичної діяльності викладача. У загальному обсязі професійної діяльності викладача іноземних мов і культур методична діяльність посідає провідне місце і полягає в проектуванні, розробленні, конструюванні й дослідженні навчальних матеріалів і засобів, що дозволяють регулювати діяльність навчання та учіння. Підготовка до ефективної реалізації цього виду діяльності відбувається в межах спеціальних вибіркових дисциплін професійно-методичної підготовки, де вагомого значення набуває самостійна позааудиторна робота магістрантів, метою якої є оволодіння майбутніми викладачами методичними знаннями шляхом опрацювання теоретичного і практико орієнтованого навчального матеріалу, методичними вміннями реалізації проектної діяльності з добору і самостійної розробки навчальних матеріалів і засобів навчання для формування в студентів професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності та окремих її складників, а також для контролю рівня їх сформованості.

Отже, **актуальність** і своєчасність рецензованого навчально-методичного посібника не викликає сумнівів.

Навчально-методичний посібник, що рецензується, складається з передмови та восьми розділів.

У *передмові* автор інформує про специфіку методичної діяльності викладача іноземних мов і культур та особливості реалізації індивідуальної траєкторії учіння студентів магістратури з оволодіння навчальним матеріалом.

У *першому розділі* «Цілі вивчення спеціальних вибірковок дисциплін професійно-методичної підготовки» сформульовано мету і завдання вивчення спеціальних вибірковок дисциплін, вимоги до оволодіння методичними знаннями і вміннями майбутнього викладача іноземних мов і культур.

Спеціальні вибірковок дисципліни, у межах яких відбувається професійна підготовка майбутнього викладача іноземних мов і культур до реалізації методичної діяльності, автор пропонує розділити на два змістових модулі — «Теоретичні основи використання сучасних засобів навчання іноземних мов і культур» і «Методика використання навчальних матеріалів і засобів професійно орієнтованого навчання іноземних мов і культур». Цінними як для викладача, так і для студентів, є сформульовані мета вивчення кожного зі змістових модулів, провідна ідея змісту навчання, основні проблеми, які підлягають обговоренню, та основні поняття, якими повинні оволодіти студенти. У межах першого змістового модуля для вивчення запропоновано такі теми: «Теоретичні передумови відбору, створення і використання сучасних засобів навчання іноземних мов і культур», «Засоби навчання іноземних мов і культур: типи, цілі й особливості використання», «Навчально-методичний комплекс для навчання іноземних мов і культур», а в межах другого — «Засоби навчання іноземних мов і культур на основі сучасних методів і технологій» та «Засоби контролю рівня сформованості професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності».

До кожної із зазначених тем автор наводить відповідний навчальний контент. Цей матеріал викладено в *другому розділі* «Орієнтовний зміст спеціальних вибірковок дисциплін професійно-методичної підготовки».

У *третьому розділі* автор конкретизує теми практичних занять. *Четвертий розділ* містить деталізовані завдання для самостійного опрацювання студентами магістратури за окремими темами спеціальних вибірковок дисциплін. До змісту цих завдань залучено як підготовку усних повідомлень за окремими темами, що передбачає вивчення студентами теоретичних джерел з метою поглиблення методичних знань, так і творчі завдання для розвитку їхніх методичних умінь добирати і розробляти навчальні матеріали та засоби контролю.

У *п'ятому розділі* «Орієнтований навчально-тематичний план спеціальних вибірковок дисциплін професійно-методичної підготовки» запропоновано теми лекцій, конкретизовано кількість годин, відведених на

вивчення модулів, форми і засоби поточного, модульного та підсумкового контролю.

Отже, тематика змістових модулів, конкретизовані основні проблеми та поняття, навчально-тематичний план спеціальних вибірковок дисциплін професійно-методичної підготовки дозволять магістрантам оволодівати навчальним матеріалом за індивідуальною траєкторією учіння, що відповідає сучасним викликам системи вищої освіти і розвиває автономію майбутніх викладачів іноземних мов і культур.

Практичні заняття в межах запропонованих навчальних дисциплін мають на меті обговорення найважливіших теоретичних і практико орієнтованих питань добору, самостійного розроблення і використання навчальних матеріалів та сучасних засобів формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, а також виконання практичного професійно-методичного завдання з його наступною презентацією на занятті. Основні рекомендації для підготовки до практичних занять викладно в *шостому розділі* «Підготовка до практичних занять: загальні поради».

Сьомий розділ «Плани практичних занять, завдання для самоконтролю та індивідуальної роботи» є, на нашу думку, найвагомим орієнтиром для студентів магістратури щодо ефективної організації їхньої самостійної позааудиторної роботи в процесі вивчення спеціальних вибірковок дисциплін професійно-методичної підготовки.

Завдання для підготовки до практичних занять (усього шість практичних занять) є ідентичними для всіх тем («Навчальні матеріали і засоби навчання іноземних мов і культур: цілі й методика використання»; «Навчальні матеріали і засоби організації проектної діяльності студентів з іноземних мов і культур»; «Навчальні матеріали і засоби навчання іноземних мов і культур з використання мовного портфеля»; «Навчальні матеріали і засоби навчання іноземних мов і культур з використання технології «Case study»; «Методика використання навчальних матеріалів і засобів навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій»; «Навчальні матеріали і засоби контролю рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності»). Пропонується план практичного заняття зі списком рекомендованої літератури для опрацювання, списками додаткової літератури та Інтернет-ресурсів для ознайомлення, переліком завдань для самоконтролю та індивідуальних завдань.

Продуктом методичної діяльності викладача іноземних мов і культур є спеціально дібрані або самостійно розроблені навчальні матеріали і засоби формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності: комплекси вправ і завдань для формування і вдосконалення деяких компетентностей; комплекти контрольних завдань, зокрема

електронних; банки кейсів, проектних завдань, тестів тощо. У зв'язку з цим на особливе схвалення заслуговує майстерне поєднання Наталією Василювою Майєр теорії та практики, яке забезпечується виконанням студентами магістратури професійно-методичних завдань до кожної теми практичного заняття. Широке залучення майбутніх викладачів іноземних мов і культур до професійно орієнтованої інформаційно-комунікаційної діяльності є актуальним і відповідає сьгоднішнім викликам суспільства в умовах його стрімкої інформатизації загалом та зокрема в системі вищої освіти. Наведемо приклади деяких професійно-методичних завдань: «Розробіть план-конспект фрагменту практичного заняття / комплекс вправ для формування одного із видів іншомовної мовної чи мовленнєвої компетентностей (або їх окремих складників) із використанням автентичної пісні / музичного чи поетичного твору / прислів'їв чи приказок / відеоматеріалів / колажу. Курс навчання студентів і тему оберіть самостійно»; «Розробіть завдання для розвитку в студентів умінь іншомовного письма з використанням технології «Вікі». Тип / жанр письма, тему і курс навчання студентів оберіть самостійно». Виконані професійно-методичні завдання студенти презентують і захищають на практичних заняттях.

Завдання для самоконтролю є орієнтиром для студентів щодо розуміння основних положень методики використання навчальних матеріалів і сучасних засобів формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, глибини оволодіння навчальним матеріалом. Після опрацювання рекомендованої літератури і самоконтролю за результатами оволодіння навчальним матеріалом студентам пропонується занотувати питання, які б вони хотіли поставити викладачу або обговорити з іншими магістрантами під час практичного заняття.

Завдання для індивідуальної роботи мають три рівні складності. Найскладнішим є завдання третього рівня, які спонукають студентів до рефлексії, розмірковування над специфічними методичними знаннями і вміннями, якими повинен володіти викладач іноземних мов і культур для ефективного використання тих чи тих навчальних матеріалів, засобів і сучасних технологій навчання.

В останньому, *восьмому, розділі* навчально-методичного посібника «Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів магістратури в процесі вивчення спеціальних вибіркових дисциплін» розкрито особливості поточного оцінювання, яке полягає у визначенні рівня підготовки студентів до практичних занять і якості виконання професійно-методичних завдань у процесі самостійної роботи, наведено перелік питань і професійно-методичних завдань для поточного контролю, критерії оцінювання аудиторної (рівень теоретичних знань з теми заняття) і самостійної позааудиторної роботи (виконання професійно-методичного завдання).

Заслуговують на схвалення запропоновані автором індивідуальні проектні завдання як альтернативна форма проведення модульної контрольної роботи, яка є складником семестрового контролю і виконується перед заліком. Наприклад: «Розробіть навчальні матеріали для розвитку в студентів умінь діалогічного мовлення (функціональний тип діалогу – діалог-дискусія) з використанням технології «Case study»; «Розробіть методичний паспорт проекту. Курс навчання і тему оберіть самостійно. Опишіть зміст його етапів, функції викладача і діяльність студентів на кожному етапі. Доберіть навчальний матеріал для опрацювання студентами з метою виконання проектного завдання і визначте критерії оцінювання кінцевого продукту». Індивідуальне проектне завдання магістрант виконує під час самостійної позааудиторної роботи, а результати проектного роботи презентує і захищає на останньому (сьомому) практичному занятті. У підрозділі 8.2 наведено зразки завдань модульної контрольної роботи та критерії її оцінювання.

Доцільним у рецензованому посібнику є інформування магістрантів про особливості підсумкового контролю, орієнтовні питання і завдання до заліку, критерії оцінювання відповідей, методику підрахунку підсумкового рейтингового бала.

Навчально-методичний посібник «Навчальні матеріали і засоби формування професійно орієнтованої міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності» є вагомим внеском у розв'язання проблеми організації самостійної роботи майбутніх викладачів іноземних мов і культур у межах спеціальних вибіркових дисциплін професійно-методичної підготовки. Він призначений студентам магістратури, які навчаються за спеціальностями 035 Філологія (спеціалізації 035.04 Філологія. Германські мови та літератури. Мова література (переклад включно), 035.05 Філологія. Романські мови та літератури. Мова і література (переклад включно), 035.06 Філологія. Східні мови та літератури. Мова і література (переклад включно)) та 014 Середня освіта (спеціалізація 014.02 Мова і література (англійська, іспанська, німецька, французька)), здобувають кваліфікацію викладача іноземних мов і культур, вивчають спеціальні вибіркові дисципліни професійно-методичної підготовки «Методика використання навчальних матеріалів для формування іншомовної комунікативної компетентності», «Засоби професійно орієнтованого навчання іноземних мов і культур», «Сучасні засоби навчання іноземних мов і культур у вищих навчальних закладах». Цільовою аудиторією рецензованої праці є аспіранти, докторанти і викладачі, які на теоретичному та практичному рівнях розв'язують проблеми професійно-методичної підготовки майбутнього викладача іноземних мов і культур.

Отримано 30.03.2018 р.